

Nem könnyű meghalni. Fekszel
egy árokparton. A bomlás
megemeli a kabátod. Megpattan
rajtad a szíj, fölötted az amúgy se
működő villanyvezeték, még föl-
jebb egy fehér kondenzcsík.

A nyitva maradt szem uralma
pár lapulevél fölött.

Nem könnyű meghalni. Eltűnik a ki,
a kivel. Utolsó pillanatban
még kipusztulnak a gorillák.
A jegygyűrűn facsemete
hajt keresztül. Nejlon-
zacskókat görget a szél.

Méhes Károly

WEINGRUBER VENDÉGE

Öt, négy, hat, hét. János benyomta a kódot, és azonnal halk berregést hallott. Nekife-
szült a három méter magas tölgyfa kapunak, de alig tudta megmozdítani. A berregés
abbamaradt.

Még egyszer. Most már jobban összeszedte az erejét. Amint egy kis rés támadt, be-
dugta nyeles cipőkanalát, aztán maga is becihelődött.

Hatalmas lépcsőházban találta magát. Az első csapóajtóig tizenöt lépcső vezetett.
Magas, békebeli lépcsők. A csapóajtó üvegén egymásba fonódó, maratott A, J és F be-
tűk díszlettek, igaz, a jobb oldali keresztben, szinte teljesen vízszintesen megrepedt.
Mielőtt belépett volna, a levélszekrényen még egyszer ellenőrizte, valóban olyan ma-
gasra kell-e felcapatlnia. „Egészen addig menjen, ameddig a lépcső tart. Egy dupla aj-
tó van odafent. Sose zárom be”, mondta a telefonban Weingruber úr eligazításképpen.
És valóban, a postaládába karcolva halvány számokkal ott állt: IV/7.

Elindult felfelé, a teljesen ismeretlenbe.

Egyébként az egész utat ennek szánta, felfedező kalandnak. Csak azért, mert egy
Erdélyből mostanában hozzakerült napló tanúsága szerint nagyapja 1917-ben, húsz-
éves korában itt lábadozott mintegy három hónapon át, miután Isonzónál eltalálta egy
repezdarab. Eszébe jutott Weingruber úr, a derék kolléga, akivel hét évvel korábban
találkozott, csupán egyetlen délután erejéig. Igaz, akkor rekkenő nyári hőségben gya-
logosan körbesétálták a várost, és Weingruber nagyon hálás volt azért, amiért János
csupa olyan helyre cipelte el, ahová turista sose téved; ő, mint mondta, minden temp-
lomnál és városházánál jobban szereti a jellegtelennek tűnő, mégis nagyon árulkodó

utcákat, kapualjakat, szagokat. Remekül töltötték az időt az István pince borozóban, ahová külföldi józan esze birtokában sose tenné be a lábát, pedig a hagymás-zsíros kenyér egy-egy hosszúlépés jótékony áztatólevében valóságos élmény volt, különösen a körben ücsörgő arcok tekintetében. Weingruber úr egy használt buszjegy hátoldalára vakarta oda címét és telefonszámát.

János több ízben is megdöbbsent saját látogatásának előkészítéskor. Legelőször is legjobban magának adózott csodálattal, amiért valaha eltette és most megtalálta egy régi notesz regiszterébe csúsztatva a buszjegyet. Azon is csodálkoznia kellett, hogy Weingruber úr telefonszáma nem változott, és voltaképp azon is, hogy maga Weingruber úr emlékezett rá, és hajlandó volt fogadni. Sőt, János úgy érezte a hangjából, hogy nemcsak meglepetve, hanem megtisztelve is érzi magát, hogy távoli kollégájának, lám, eszébe jutott, és számít a segítségére.

Kétszer telefonáltak mindössze, illetve háromszor. Először az egymásra találás kicsit zavart örvendezése mellett elviekben tisztázták János látogatásának lehetőségét, majd a következő alkalommal kitűzték az érkezés pontos napját. Ugyan János váltig azon volt, hogy Weingruber úrnak őbelőle egy percig sem kell gondot csinálnia, számára az a lényeg, hogy tető legyen a feje fölött, majdcsak elfoglalja magát, Weingruber érezhetően presztízskérdést csinált az ügyből, és vissza-visszatért ahhoz a gondolathoz, hogy ők majd ketten mi minden érdekeset látnak és tesznek János otlétekor. Aztán az utazás előtt két nappal, már elég késő este ismét Weingruber úr jelentkezett. Roppant zavarban volt, alig tudta hogyan exkuzálni magát amiatt, hogy János érkeztekor nem lesz otthon, mert hivatali kötelessége (kolléga, ugyebár, igazságügyi orvos szakértőként) vidékre szólítja, és mivel éppen szervizben van az autója, csak vonattal tud mozogni, de nem hiszi, hogy eléri azt, amelyik hatkor indul vissza, tehát csak a kilences-sel jön, ami tizenegykor ér be. Megadta a kapuzár kódját, és arra kérte Jánost, hogy kies kis lakában érezze addig otthon magát, míg ő megérkezik, nyugodtan egyenlőn a hűtőszekrényből.

János erre a hűtőszekrényre gondolt, mikor megindult felfelé a lépcsősoron. Az első fordulónál kilesett az ablakon. Az udvart látta, egy szétnyitható teregetőt, amin fél pár zokni csüngött. A szemközti ház tűzfala a magasba vezett. A két részt egy alacsonyabb épület kötötte össze, aminek az erkélyei néztek az udvarra. Az egyik erkélyajtó nyitva volt, bentről a huzat hullámokban fújta kifelé a dagadt függönyt.

Felért az első emeletre, és érezte, hogy ver a szíve. Ugye, ezek a régiek tudtak építkezni! Tizenöt méter egy szint. A két ajtón megnézte a névtáblákat. Dr. Speck, állt az egyikén. Fam. Oelau, jelezte a másik. Ez jó, tetszik, gondolta János. Sokkal inkább, mintha azonnal egy Müllerbe vagy Schneiderbe botlott volna. Dr. Specket éppenséggel neve ellenében magas, sovány, legalább nyolcvanéves, dohányszín házikabátot viselő nyugalmazott kémia professzornak képzelte, aki összecsavart újsággal a kezében üldözi lefekvés előtt a szűnyogokat. Ami Oelauékat illeti, ők inkább az elkényelmesegett nyárspolgár díszpéldányai, még a ház előtt parkoló fekete Passat kombit is hozzájuk társította. Boldognak hiszik magukat, mégis folyton rettegenk valamitől, állapította meg a nagy igazságot János még egyszer a fényesre suvickolt sárgaréz tábláskára pislantva, és már emelte is bőröndkáját.

A másodikon kicsit elszállt a jókedve. K. Horvath, hirdette a jobb oldali lakás ajtaján a műanyag csík. Furcsa hangsúllyal futott át rajta: egy magyar! Rögtön megnyugtatta magát, biztos, hogy nem magyar, csak valaha régen, ugyebár, ő sértődne meg a legjobban, ha a neve miatt bárki is lemagyarozná. A másik ajtón ennyi virított háromcentis piros betűkből kiragasztva: Ei. Mi? Szalonna mellé tojás? Röhej. Eszébe jutott

apja tanmeséje, ami arról szólt, hogy valaha egy erdélyi szász iskolában az „Ei, ei – sagte der Bauer” mintamondatot egy nebuló tökéletes leiterjakabként így fordította: „Tojás, tojás – mondá a paraszt.” Szinte bosszankodva kutyagolt tovább.

A harmadik emelet bal oldali ajtaján semmilyen név nem szerepelt. Maga az ajtó megvetemedett, alsó sarka legalább félarasznyira elállt az ajtófélfától. Szemközt egy kampós szögön karácsonyi koszorú lógott. De olyan régi és poros, hogy János, bármilyen erős késztetést érzett is, nem mert hozzányúlni attól való félelmében, hogy akkor az egész porrá hullva elpereg. Márpedig úgy érezte, hogy ehhez a lépcsőházhoz valamiért elengedhetetlenül hozzátartozik ez a végtelenre nyúló, beporosodott adventi várakozás, s lám, ő most megérkezett, azonban a megváltás legcsekélyebb esélye nélkül. A koszorú rálógott a névtáblára, s János úgy érezte, íme a tökéletes titok, hitünk szent titka abban, és a tudás nevetséges pótcselekvés. A negyedik szintre úgy érkezett fel, mint Sir Edmund Hillary a Csomolungmára, és csakis azért, mert ott van. A fehér ajtóra ceruzával írták fel ákombákom betűkkel Weingruber úr nevét, akit – ezt János most tudta meg – Gerhardt keresztnévvel ajándékoztak meg a szülei. Az ajtó gombját tekerni lehetett, de amúgy nem mozdult. Csak egy, az erejét már-már meghaladó rántás után tárult fel előtte a lakás.

Weingruber úr otthona egyetlen szobából állott. Igaz, teremnyi szoba volt ez, és a teret a parkettán csalafintán elhelyezett könyvvonulatok osztották fel. Az ajtótól jobbra, illetve a nyitott ajtó esetében mögötte két hatalmas, ósdi szekrény állt, ajtószárnyai nyitva, ezeken vállfán különböző tisztasági fokú és célú ruhadarabok lógtak: fehér köpeny, stűszivadász-kabátka, télikabát, néhány vasalót soha nem látott ing. Maradt pár vállfa, sőt ezekből a padlóra is jutott vagy fél tucat, valószínűleg azoknak a ruhakellékeknek a tartói, amiket Weingruber e pillanatban hordott magán, vagy épp a szennyesben várták megtisztulásukat. János mindezeket persze csak később gondolta végig, mikor már bőven jutott ideje arra, hogy centiméterről centiméterre szemlélje végig a szobát.

Belépéskor ugyanis a megérkezés elcsigázott öröme omlott szét benne, és első mozdulatával a bal oldali kis asztalra állított papírlapot emelte a szeme elé. Semmi különöset nem olvasott rajta, Weingruber úr üdvözölte szerény lakában, kérte, érezze otthon magát, amíg ő a jelzett időben befut, és ismételten felhívta János figyelmét a szabad prédává előlépő hűtőszekrény kincseire. Én ugyan boros vagyok – írta –, de önnek vettem néhány sört. Persze ez semmire sem kötelezi, ha kedve van, nyugodtan bontson fel egy üveg bort.

János egy forgó fotelba rakta a hátizsákját, és a közvetlenül a televízió szomszédságában álló hűtőhöz masírozott. Mikor kinyitotta, ugyancsak elcsodálkozott: két palack sörön és egy boron kívül semmi egyebet nem lelt benne, csak néhány ránézésre is lejárt szavatosságú gyógyszert az egyik lehajtható műanyag ajtócska mögött. Egy pillanatra előkapta a bort, megnézte a címkéjét, valpolicella, nyugtázta, majd a két sörrel a kezében a lábával billentette a helyére az ajtót. Az egyik üveggel felbontotta a másikat, de mielőtt ivott volna, az ablakon beömlő fényben azon kellett eltöprengenie, vajon mikor és hol történt az, amikor ő utoljára ugyanígy megérkezett valahová – egy terem volt, üres terem, mézszag, és akkor is azzal a már-már kínzó nyugalommal ténfergett, hogy itt neki a világon semmi dolga.

Azért is ivott, a torkát szinte marta a hideg folyadék.

Megnézte az óráját, Weingruber úr hazaérkezése még nagyon messze volt. Megvizsgálta mutatóujja hegyét, jól érezte, egy kis vágást talált rajta, de fogalma sem volt, mi okozhatta a néhány milliméteres sebet.

Lassan pakolászni kezdett, mert a szoba méretéből arra jutott, hogy itt egyedül lakik majd, sőt most az eszébe ötlött, hogy Weingruber, akire emlékezete szerint amúgy tökéletesen illett a minden aggregények aggregénye titulus, mintha tett volna valami homályos célzást, mikor János szabadkozott, hogy isten ments, hogy zavarna, majd megoldja, amúgy sem alszik mindig otthon.

Egy idegen és üres lakás olyan, mint egy múzeum. Lakják, sőt János hajlamos úgy érezni: lakták, mégis, a tárgyakat, könyveket, bútorokat úgy érintette meg, mint az eleven élet tanúit, senki sem szólt rá, nem pisszegett, befekhetett Weingruber úr keskeny, könyvekkel felpolcolt ágyába, ahogy Ady Endréébe soha, pedig de szeretett volna!

A lépcsőházból, a résnyire nyitva maradt ajtón át először csoszogást hallott, majd sziszegést, mint mikor erős vízszaggal locsol valaki. Kióvakodott, körülnézett, lefelé is, a lépcsőház feneketlen bugyraiba, de senkit sem látott. Ekkor vette észre a lépcsőkorklát mellett szerényen meghúzódó ajtót, és ismét a fülében hallotta Weingruber úr bizonytalan, halk hangját, amikor a telefonban arról az apró kellemetlenségről világosította fel, hogy a véce a folyosón található, a benne lévő kulccsal nyílik az ajtó, és János kicsit húzza be a nyakát, ha belép, mert a szemöldökfa a szokottnál jóval alacsonyabban van. Bekukkantott a rend kedvéért. Eléggé gondozatlan állapotban lévő, némileg csorba, ám almazöld színben pompázó vécecsészét talált utálatos faülökével. A fal mellett magas stóckokban álltak az újsághalmok, amitől János kicsit megijedt, de aztán megnyugodva látta, hogy a hengerbe fűzött zsinegen rendes papír is lóg egy falba vert szögön.

A szobában a forgószékre vetette magát, lerúgta a cipőjét. Most a múzeum helyett az jutott eszébe, hogy jó az életben néha egy lakást prédaként megkapni. Amikor hirtelen minden az övé lesz, becsesebb dolgok, mint egy lottó öttalalatos, egy élet színtere, a fogadására felsorakozó múlt (tehát mégis múzeum?). Körülszemlélt a két, L alakban egymásnak tolt asztalkán. Semmi különöset nem fedezett fel: papír zsebkendőt, kivágott tetejű coca-colás dobozba állított, láthatólag régi és poros íróeszközöket, köztük egy 0,2-es csőtollat. Ezt kivette a többi közül, letekerte a kupakját, de csak rászáradt fekete tintát látott a végében összegyűlni, nem fogott. A szemközti fal tele volt fényképekkel. A legtöbbjük régi, fekete-fehér fotó volt, gyűrt sarkokkal, felrajzszögezve. Majdnem mindegyiken egy kisfiút látott, aki hol egyedül, hol egy magas, ballonkabátos férfi társaságában bámul a lencsébe. Szinte sose mosolyogtak. Egymás mellett álltak valamiféle földes úton, bokrok előterében vagy egyéb kivehetetlen helyszínen. Soha nem érintették egymást, csak álltak, egy kép kivételével, ahol a kisfiú egy ódivatú férfikerékpár vázán csücsül, lábát a szemlélő felé lógatva. Ezen látszott, hogy a ballonkabátos férfi, aki kárómintás pulóvert viselt és nyakkendőt, hátulról fogja, míg a másik kezével a bicikli kormányát tartja.

János próbálta emlékezete legprecízebb előhívó-mechanizmusával maga elé idézni Weingruber úr hét éve nem látott ábrázatát, és ezt a tejuvegen át érzékelt, tünékeny képet összehasonlítani a gyerekével. Nem sokra ment. Sőt minél tovább bámulta a fényképeket, az a kísérteties érzése támadt, hogy saját magát látja, a pufók, szösi kisfiút, aki sose szeretett fényképezkedni, és az „Itt repül a kismadár!” felszólításokra annak idején igyekezett olyan morcos képet vágni, amelyet csak tudott. Ma ezt nem morcoságnak látja, hanem szomorúságnak.

Még végig is simított az arcán.

De hiszen nem ő az! Weingruber úr, aki lassan bekászálódik a g.-i vicinálisba, hogy hazabumlizzon hozzá.

Éhes lett. Egyetlen összenyomorodott szendvics maradt még a zsákjában, de most valahogy nem volt kedve a madárlátta, csöpögő sajttól és szalámitól leginkább szivacsra emlékeztető zsemléhez.

„Ételt kidobni, édes gyerekem!”, hallotta azonnal nagyanyja hangját. „Bezzeg megéted volna a hadifogságban!”

Azért se! Most nem fogja megzabolázni a múlt. Egy prédalakásban! Elhatározta, hogy majd az utcán kidobja a kukába. De most ezért menjen le? Négy emeletet? Megpördült a fotellal, merőn szemlélte a hűtőt, mintha azt várta volna, hogy pusztá tekintétől kinyílik az ajtaja.

Megitta a másik sört is. Még éhesebb lett.

Kinézett az ablakon, a környező tűzfalakra már hosszú árnyékok vetültek. A szomszéd ház első emeleti erkélyén egy négerbarnára sült férfi feküdt a nyugszéken, a lebukó nap utolsó sugaraival is süttetve magát. János vágyakozva látta, hogy a mellette lévő kerek asztalon, tálcán szendvicsek vannak, egy tálkában paprika és paradicsom. De a szikár, kopasz férfi mozdulatlan volt.

Toporgott kicsit, a polcról levett egy vaskos Freud-kötetet, majd mint aki megtalálta a helyzet nyitját, a dobozokból épült szekrénnel és függönnyel leválasztott mosdófülkéhez lépett, és kinyitotta a piperésszekrénykét. Egy félig kiürült Giorgio Armani Giót talált, amivel alaposan beszprézte magát.

Indulnia kellett.

A sarki vendéglőben megevett egy gulyásfélét, sört ivott megint. Nézte a fogadóst, a két barázdált arcú szakit, a törzsvendégeket. Halkan beszélgettek, nem értette, mit. Szinte csönd volt. Nem szólt diszkózene, nem pityegett a fülébe játékautomata, nem szitkozódott senki pénzbedobálás közben. Mint valaha, régen – ilyesmit kéne gondolnia, pedig ez most van. A boldog békeidő, a távolság, a furcsa büszkeségféle, hogy lám, neki sikerült. Elvégre itt ül. Köztük. Mindegy, hogy kik ők. Jó emberek, véli. Nem, mint otthon. Annak ellenére, hogy az arcok ismerősek, mert lehet, hogy minden városban, faluban megvan a hasonmásuk. Aki ugyanígy ül most egy vendéglő pultjánál a gyufával vagy a sörlátéttel játszva, oda se hederítve az idegenre – épp azért, mert ő sem idegen, hasonlít valakire, aki be-betér efféle helyekre egy gulyásra, sörre, bámul maga elé szóltanul, megtörli a száját, a külföldi pénzzel kicsit bizonytalanul számolgtatva fizet, és távozóban köszön.

János felfedező sétára szánta magát. Eltervezte, holnap bevásárol, nem engedi, hogy Weingruber úr tartsa el. Megitta már a sört a hűtőből, ki tudja, tán a borra is rákap, de a kosztról mindenképp maga gondoskodik. Hosszú, egyenes utca volt, ahol Weingruber úr masszív, legalább száz éve épült bérpalotája állt a többi sorában. Messze, az utca vége kissé emelkedett. Egy-egy házszám húsz, harminc méter gyaloglást jelentett. Bolt, szupermarket sehol, egyetlen gyógyszertárt talált, ami már rég bezárt. A következő sarkon balra fordult, megjegyezte az utcátáblát, és mint akinek ropant fontos küldetése van, egyre inkább szaporázta lépteit. Talált egy egészségügyi segédeszközöket árusító kereskedést, ennek a kirakatánál elmélázott. Az ábrázolt beteg testrészek mellett szörnyűbbnél szörnyűbb kínzószerszámok sorakoztak, ráadásul bődületes árért. János megállapította, tényleg kifizetődőbb egészségesnek maradni. Vajon neki meddig sikerül? Kicsattanó, harmincöt éves férfi. Hagyta, hogy bizonytalan tükörképe megcsillanjon az üvegen, mégis elhomályosítva a kirakati tárgyakat. Úgy tűnt, nem egészen a belváros felé tart, mert a házak kisebbek, nyűttebbek lettek lassacskán. Megszaporodtak a kocsmák, az utcán, a házak előtt kupacokban állt a szemét, kibelezett rekamié, rozsdás centrifuga. Itt már zene is kiszűrődött innen-onnan.

– Vigyázz, kész, tűz! – lépett elé egy magas, a meleg estében is feltűrt hajtókéjú zakót viselő borostás férfi.

– Tessék? – kérdezett vissza riadtan János.

– Nincs tüzed, testvér? – szolt nagyon halkán, szinte csodálkozó hangon.

János nem dohányzott, de mindig volt nála öngyújtó praktikus okokból. Befagyott lakatot lehetett vele melegíteni télen. És tudott tüzet adni idegen helyen furcsa idegeknek. A férfi mélyet szívott a cigarettából, majd a kezében tartott üres dobozra meredt. Elmosolyodott, és lassan, mintha legalábbis követ morzsolna, összegyúrte. János az utolsó pillanatban elolvasta még a feliratot: *Carpați*.

Tovább sétált, megint befordult a sarkon. Most már kezdte izgatni, hogy eltévedt, legalábbis fejből nem tudta volna visszaidézni a Weingruber úr házáig vezető útvonalat. Örvendezve azt gondolta, kalandot keresett, az ismeretlent, s lám, gyönyörűen teljesülnek kívánságai. Az egyik girbegurba tetejű, de szépen rendben tartott ház falán emléktáblát vett észre: itt élt és alkotott a zeneszerző zseni, Ludwig van Beethoven kétszáz évvel ezelőtt. János nem volt nagy zenebolond, de szeme elé ugrott még az iskolai énekeremből ismert Beethoven-rézkarc, ahogy a mester borzolt üstökkel, összehérsélt ajakkal, leszegett fejjel meredt a tanuló ifjúságra. Bent, a ház udvarán a követet a középre ültetett óriási vadgesztenyefa felé lejtett. Azt gondolta, még Beethoven is ücsörgött így nyári estéken a lomb hűvösében, ám abban hirtelen nem volt biztos, hogy a vadgesztenyefák élnek-e kétszáz évet. A magasságszinten zöld vaskorlát futott végig, mögötte sötétebb zölddel festett ajtók. Az alkonyodó nyárest idillje mármár nyomasztóan ült az udvaron. János az Örömodát kezdte fűtyülni felettébb hamisan. Kifelé fordultában belerúgott egy kőbe, ami azonban erősen bele volt nőve a földbe. Nagylábujjában szúró fájdalmat érzett, fél lábón sántikálva káromkodott. Érezte, a körme beszakadhatott, tán vérzik is. Átkozta magát, amiért ilyen messze távolodott Weingruber úr lakásától. A rohadék Beethovenjét neki!

A sejtett irányba indult. Egy idős, egymást vezető házaspártól megkérdezte, merre van a Kaunitz utca. A két öreg összenézett, és szinte egyszerre mondták:

– Jaj, nagyon messze!

János a sarkán át- meg átgördülve igyekezett, és vágyódva nézett az autók és egy taxi után. Sajnos, a pénztárcáját biztonsági okokból a lakásban hagyta, és a nála lévő apróval nem merte megkockáztatni az autótutat.

Harangozást hallott, pontosan tíz óra volt. Weingruber úr érkezéig még kereken egy órája maradt. A bérházak ablakai mögül szürkés fény villózott.

– Vigyázz, kész, tűz! – hallotta ekkor az ismerős felszólítást. Szinte örült, hogy megállhatott. – Te vagy az, testvér? – csodálkozott egy nagyot a feltűrt hajtókéjú férfi.

János, feledve sanjarúságát, ravasz nyomozóként figyelte, hogy milyen cigit vesz elő. Most egy Kenthez adott tüzet.

– Téged meg mi lelt? – kérdezte aztán a férfi.

– Kis baleset. Kicsit elkeveredtem. Sántikálok a szállásom felé – mondta János, saját maga előtt is meglepő bőbeszédűséggel.

Erre a férfi azonnal felajánlotta, hogy elkíséri, és meg is lódult. Cigaretta tartó kezét a másikkal alul, a könyökénél megtámasztotta, úgy hatott, mintha asztalnál ücsörögne. Beszélni kezdett.

– Én is idegen vagyok itt, testvér, nem csak te. Románia, onnan jöttem. Sose találod ki, miért. Elmondom. Beszervezték, na. Sose titkoltam. A szekus ezredes oda az asztal szélére, és bele a képembe. Na, te kis pöcs. Mert ha azt hiszed, hogy fasz vagy, tévedsz. Csak egy kis pöcs vagy, értve? Írtam a jelentéseket. De túljártam az eszükön! Mit érde-

kelt a többi nyomorult? Azt mondtam, ki a fontos? Csak én. Naplót vezettem. Arról, ami velem történt, érted, testvér? Megfigyeltem magamat. Tényleg, milyen életet élek? Mivel foglalkozom, hol verem el az időmet? És kikkel? Ez volt a legcikisebb. Akár-hogy is, az én életem mások élete is. Naná. Mint most mi ketten, testvér. Összefutunk. Két cigaretta. Kikerülhetetlen.

János a szippantásnyi szünetben válaszolni szeretett volna valamit, de csak krákogásra futotta.

– Aztán mi történt? Durr! Csaut agyonlőtték, olyan volt, mintha véget ért volna. Elővettem az eltelt tizenöt évet, papíron. Megőriztem magamnak. Megmutattam nekik is, akik életem szereplői voltak. Fogcsikorgatva olvasták. Aztán sírva borultak a nyakamba. Egy év múlva megjelent a könyv. A címe? Patkányhíradó. Na ja. – Megállt, és egy közlekedési tábla rúdján elnyomkodta a csikket.

– El kellett menekülnöd? – kérdezte félve János.

– Miről beszélsz, testvér? – hőkölt vissza a férfi. – Ösztöndíjas vagyok. Röhej, nem? Azért kóválygok itt, mint gólyaszar a levegőben. A történetnek vége. Mit lehet itt még megírni? Most kezdjek el hazudozni, meg kitalálni mindenfélét? Gyöngé dolog lenne...

– Kaunitz utca – mondta János. – Tudod, merre van?

– Gőzöm sincs. Nem tudok én semmit. Főleg itt! – szölt a férfi, már újabb cigaretával a szájában. – De kereshetjük együtt. Normális. Keresni sosem árt.

János hallotta, hogy éjfél ut egy közeli templom órája. Az ablak nyitva állt, a meleg nyári levegő úgy járkált ki s be a szobában, mint egy helyét nem találó idegen szellem.

Csak Weingruber úr nem érkezett meg.

Felbontotta a bort, ivott néhány kortyot. Visszazötytyent a fotelba, majd felpattant, és kilesett az ablakon. Az udvaron és a nyitott erkélyajtók mögött már sötétség honolt. Aztán ruhástul végigdől a könyvekkel körbebarikádózott matracon. Elhatározta, hogy minden idegszálával a zajokra figyel, a nyári éjszaka vibrálására, a zümmögésekre, a lépcsőházi zörejekre. De a lépcsőházból semmi nesz nem érkezett, és a monoton tücsökciripelés inkább elszongította, mint ébren tartotta. Ő maga is utazott, idegen tájakon, hatalmas repceföldek között. A sötétszürke viharfelhők a sárga virágok nyakába bújtak. Vékony, murvával leszórt utacska kígyózott a mezők végtelenjében, mi lesz, ha szembejön valami jármű, nincs hová félreállni? Egy pillanatra felriadt, de arra sem volt ereje, hogy megnézzé, hány óra. Weingruber úrral sétált (illetve azzal az emberrel, akire Weingruber úrként emlékezett hét év távlatából) saját városában. Tudta, hogy otthon van, de leginkább csak a szagok miatt, mert a vidék, amerre elmélyült diskurálásuk közepette sétájuk vetette őket, teljesen ismeretlen volt előtte is. Szeretett volna egy-két szép régi házat megmutatni, a gyermekkor színtereit, de folyamatosan magas kerítések és szemetes bontási területek mellett baktattak, beláthatatlanul hosszú utcákon. Honnan s honnan nem, egyszer csak eléjük lépett a feltűrt gallérú idegen, de most nem szólt egy mukkot sem, csak állt. Weingruber úr pedig, mintha ezer éve tudná a dolgát, készséggel tüzet adott neki. Az idegen összegyűrte a cigarettásdobozt, kezét előrenyújtva utat kért kettejük között, és tovasétált. Jánosnak sejtése sem volt arról, vajon Weingruber úr dohányos-e vagy sem, és milyen megfontolásból hord öngyújtót a zsebében.

Kifáradván e sok álomtól, hajnalban mély öntudatlanságba zuhant. Mégis, az első utcai zajokra azonnal kinyitotta a szemét. Már derengett. Hallotta, hogy odalent kukáskocsi zakatol, a kukákat itt is ugyanúgy odacsapták az aszfalthoz, mint az ő utcájában. Érezte, hogy a nyitott ablak ellenére megizzadt, alsógatyája teljesen befűlledt.

Nem tudta, mit csináljon. Weingruber nem adott semmilyen instrukciót arra nézve, ha valami nem a megbeszéltek szerint alakulna. János mindössze annyit tudott, hogy Weingruber vidékre ment, mert általában nem a városban dolgozik, de hogy ez állandó helyszín-e, vagy mindig oda megy, ahová az aktuális teendők szólítják, már nem tudta. A legbosszantóbb az a tudatlansága volt, hogy egyáltalán nem emlékezett rá, honnan kellett volna Weingruber úrnak tegnap este tizenegy órakor visszaérkeznie. Körülnézett, és az asztalon, portugál és spanyol nyelvkönyvek és munkafüzetek alatt rálelt a telefonkönyvre is. Azt akarta kikeresni, mi a vasúti tudakozó száma, de a következő másodpercben már a dupla vénél járt az ujjja. Azonban semmi döbbenetes titkot nem talált. A papiros szerint Weingruber úr valóban a Kaunitz utca 37-es számú házában él, és ugyanazon a telefonszámon lehet elérni, amit hajdanán a használt buszjegy hátára firkált fel.

És ebben a pillanatban, bizonyítván, hogy a világ egy és oszthatatlan, János orra előtt megszólalt a zöld színű telefon.

– Gerhardt? – szólta bele egy pattogó női hang.

Röviden elmagyarázta, ki ő és mit keres Weingruber úr lakásában.

– Ez felettébb érdekes – mondta a nő, aki Monicaként mutatkozott be, és „Gerhardt régi ismerősének” mondta magát. – Tegnap délben beszéltem vele, de egy szóval sem említette, hogy vendége lesz. Pedig ez amilyen ritka esemény nála...

– Ha nem toladok a kérdés – szólta közbe János –, mért hívta fel tegnap?

– Én kerestem őt. Épp a mai este miatt. Összejövünk páran nálam. De aztán kiderült, hogy csupa nő. Gondoltuk, legalább egy férfi legyen köztünk.

– És ő?

– Elvállalta. Sőt még viccelt is. Azt mondta, háromnál több lánnyal nem bír el egy este...

– Én ugyan nem nagyon ismerem – jegyezte meg János –, de nem tűnt nagy nőcsábásznak.

– Mondom, hogy viccelt. Bár viccelni sem szokott gyakran.

– Értem. És most mi legyen?

– Biztos előkerül. Lehet, hogy tovább kellett utaznia. Mindenképp várjuk. És persze magát is, ha van kedve. Liszt Ferenc utca 40., ötös lakás. Hozhatnak egy kis vörösbort, valpolicellát, olasz kaja lesz.

– Jó. Akkor tehát este találkozunk.

János letette a kagylót. Megnézte a hűtőben a bort, amit az este kibontott. Jól emlékezett, valpolicella volt. Úgyis akart vásárolni, majd vesz egy másik üveggel.

Egy írólapra a következő szöveget írta: „Kedves Weingruber Úr! Megérkeztem, kellemesen érzem magam e kies apartmanban. Sétára mentem és boltba. Egy órán belül visszatérek. Most negyed tíz van. Üdvözlettel: János.” A lapot az íróasztal előtt díszelgő fényképgyűjtemény elé támasztotta, eltakarván azt a képet, amin egy sildes sapkás, bajszos apa egy kerékpárt fog erősen, és a vázon keresztben a fotográfus felé fordulva, lógázó lábbal egy kisfiú ül ugyanolyan sildes sapkában.

Már most lehetett érezni, hogy pokoli meleg lesz ezen a napon. Nem vacakolt sokat, az első járókelőtől megkérdezte, hol talál élelmiszerüzletet. Épp ellenkező irányban mutatták, mint amerre tegnap elindult. Hosszú, ropogós bagettet vásárolt, felvágottat, retket, majonézes lazacsalátát, bort és söroket. A visszaúton már alaposan megizzadt. Azt azért le kellett szögeznie, hogy Weingruber úr odúja bármilyen lakályosnak tűnt is első pillantásra, bizonyos tevékenységekre teljesen alkalmatlan volt. Ide tartozott az evés, ami – legalábbis János életében – mindennapi gyakorlattal bírt. A bőrfo-

telban kuporgott, ölében a papirosból kibontott felvágott, a karfán elhelyezve a salátástálacska, két térd közé szorítva a bagett, amire csak rá kellett hajolnia, hogy harapjon. Ez így gyönyörűen meg volt koreografálva, ám bármely hirtelen mozdulat vagy a fotel gurulós kerekeinek megmoccanása beláthatatlan következményekkel járhatott volna. János mereven ülve, tele szájjal majszolt, mikor megszólalt a telefon. Monica jelentkezett ismét. Mikor megtudta, hogy Weingruber úr (illetve neki per Gerhardt) még mindig nem tért vissza, Jánosnak feladatokat osztott.

– Kiderítettem, hová ment tegnap. Schranzban volt dolga. De most nincs időm tovább nyomozni utána. Diktálok két telefonszámot, próbálja megtudni, mi történt. Érdeklődjön a vasútnál. Mintha lenne egy ottani kollégája, aki néhanapján hazahozza. Sajnos a nevét nem tudom. Este mindenképp jöjjön át, akár megérkezett Gerhardt, akár nem. Majd kitalálunk valamit.

János csak egy percig furcsállta ezt az egészet, míg a fülében csengett Monica hangja. Aztán lázas igyekezet vett erőt rajta, örült, hogy végre a meddő várakozáson túl van mit tennie. Elfelelte, hogy templomokat, képtárakat szeretett volna itt felkeresni. Sokkal jobban izgatta, hogy ismeretlen helyekre fog telefonálni vadidegen embereknek, tudakolván, hogy Gerhardt Weingruber, akit szintén nem ismert, csak az ágyát, a fotelját, a mosdóját használta, vajon hová tűnhetett.

A Liszt Ferenc utca mindössze két sarokra volt János szállásától, ám egy toronyház építése miatt a keresztutcák le voltak zárva, a fél várost meg kellett kerülnie, hogy a Monica által megadott címet végül is megtalálja.

Harmincöt év körüli, lóarcú, szemüveges nő nyitott ajtót. Mint régi ismerőst üdvözölte Jánost, és Gerhardtról szinte csak futólag érdeklődött, mint aki jó helyen van, és majdcsak előkerül, ha itt lesz az ideje. A két üveg valpolicellával befordult a konyhába.

János teremnyi szobába lépett, ahol nem lámpa, hanem mint a művészfilmekben, körülbelül száz gyertya adta a fényt. A mennyezetről lelógó hatalmas kovácsoltvas csillárban óriási gyertyák lángja lobogott, és körben, a bútorokon, a tévé tetején, de még a parkettán is kisebb-nagyobb csoportokban elhelyezett gyertyaszigetek világítottak. Jánost különös hangulat kerítette hatalmába, de csak egy pillanatra tudott örülni neki, mert aztán rájött, mindez honnan olyan ismerős. Halottak napján ilyen a temető, amikor átfagyott kézzel, kis viaszrudakat szorongatva ő is a sírok között szokott kóborolni. Nagyszülei és szülei sírja után mindig a katonai parcellába megy, és az ismeretlen szerb, olasz, horvát és francia holtak nevét kibetűzve gyűjt egy-egy kis fényt, egyiket a másikáról.

Itt is mindenki ismeretlen, jutott eszébe a szépen megterített asztalra pislantva.

Monica két másik lánnyal tért vissza a konyhából, akik kerek fatálcán felszeletelt pizzát hoztak. A szőke, tüskerövidre vágott hajú Loliként mutatkozott be, a másik nevét, mivel egyfolytában vihogott, nem lehetett érteni. János látta, hogy az egyik üvegből, amit az asztalra állítottak, a bornak már több mint a fele hiányzik.

– Szóval – kezdte Monica a kikérdezést, miután már ő maga is néhány szelet spenótos meg pepperonis pizzát magába tömött, és ivott egy pohárral –, megtudtál valamit?

Jánost zavarba hozta a tegezés, félrenyelt, hosszasan köhögött. A lányok vihorásztak.

– Egy portásfélével beszéltem – mondta aztán még mindig elhaló hangon, könnyező szemmel. – Ő azt állítja, hogy Weingruber úr tegnap időben megérkezett, aztán mikor végzett, távozott. Igaz, egyszer visszament, mert valamit a vizsgálóban hagyott. Talán az ernyőjét, így emlékszik...

– Na, ez jellemző Gerhardtra! – kiáltott fel Loli. – Ötvenfokos hőségben is ernyővel szaladgál.

– A kollégája, bizonyos... – és itt János egy kis papírt húzott elő a zsebéből, onnan olvasta – Egon Nitsch valóban autóval ment el, ezt meg a mélygarázs órétől sikerült megtudnom, de jóval előbb, mint Weingruber úr. Egyébként kerestem Nitsch urat is, de az üzenetrögzítőjéről annyit lehetett megtudni, hogy három hétig nem lesz elérhető.

– Ügyes kis nyomozó! – mondta Monica.

– Egy szivart, Columbo hadnagy? – kérdezte az eddig csak vihogással foglalatostkodó nő, és valahonnan hátulról tényleg egy szivarosdobozt dugott János orra alá.

– Köszönöm, nem dohányzom – mondta, ám mikor látta, hogy a nő kivesz magának egy cigarillót, a zsebéhez kapott tűzért, megfélekedzvéen róla, hogy az asztalon égő gyertyák garmadája áll.

– Vigyázz, kész, tűz! – kiáltotta, és odatartotta az öngyújtóját.

Hatalmas nevetés volt a válasz. És nem szégyellte, ez most valamiért jólesett neki.

Felvillanyozva folytatta a hősi kalandok sorát.

– Nem fogjátok elhinni, de jártam az állomáson is. A diszpécserirodán kinyomoztattam, hogy a tegnap este tizenegy órai schranzi vonaton mi volt a helyzet.

– Ugyan mi? – kérdezték a lányok. Mintha Weingruber úr sorsa egy cseppel sem érdekelte volna őket, inkább János nyomozása, ami csupa titokzatos fordulattal teli.

– Schranzból pontosan, este kilenc óra huszonhárom perckor indult a vonat. Megállt Möckingben és Gielfendorfban. Azonban a következő megálló, vagyis Praam előtt történt egy kis baleset.

– Tudtam! – kiáltott fel a szivarozó lány, és a magasból pöccintette a hamut a tányérjába. – Ez a szerencsétlen Gerhardt.

– Nos, a baleset egy öngyilkosság volt. Valaki a sínekre feküdt. Már azt is tudják, hogy kicsoda. A közeli tanyáról egy öregasszony. Azt, hogy miért daraboltatta fel magát egy gyorsvonattal, a szolgálatvezető nem tudta megmondani.

– Tehát nem lettünk okosabbak – foglalta össze a lényegét Monica.

– Annyit tudni, hogy a kalauz jelentése megemlék egy férfit, aki már-már feltűnő áldozatkészséggel segített, az sem zavarta, hogy ő maga is csuromvéres lett. Hozzátette, hogy a vonat továbbindulása után, vagyis több mint két és fél óra múltán seholy sem látta ezt az embert a kupékban. Se véresen, se megtisztálkodva.

– Ő lett volna a mi Gerhardtunk? – kérdezte Loli, miközben a gyertyalángok mögött hamiskás mosoly táncolt a szája körül. – Vérben, szennyben gázol előre, mert annyira fűti a tettvágy? Hát... nem tudom.

– No igen – szólta a szivarozó hölgy. – De eltűnni sem szokott. Ne nevessek ki, de nekem máris hiányzik. Még ha igazából aggódni nem tudok is érte.

A bor lassacskán elfogyott. Monica összeszedte a tányérokot, és kivitte őket a konyhába. A szivaros lány halk zenét kapcsolt be, és a gyertyák között tovább pöfékelve lassú, magányos tánchba kezdett a szoba közepén.

– És te ki vagy? – kérdezte ekkor Loli, átnyúlva az asztal fölött, és mutatójával megcírógatta János arcát. – Hiszen semmit sem tudunk rólad.

– Talán így van rendjén – nevetett ő zavartan. – Én se ismerlek titeket. Se Weingruber urat, az igazság szerint. A legfurcsább, hogy elébe menjek a kérdésnek, magamról sincs semmi hasznos mondanivalóm. Nem mintha titkolóznék... Bárcsak volnának titkaim! Ha e pillanatban kezdődne az életem, akkor se lenne kevésbé fontos, ami mindennek előtte történt.

– Vagy úgy – mondta Loli lassan, és hosszan bámult Jánosra a gyertyalángok között.

– Épp azért jöttem – folytatta kéretlenül és ezért egy kicsit bizonytalanul –, hogy itt messzi idegenben történjen végre valami. Az elutazás változást jelent, helyváltoztatást mindenképp, vagy nem?

– Nem tudom – felelte kelleetlenül Loli. Aztán mint akit megcsípnek, és öntudatra ébred, lázasan mesélni kezdett. – Mi mind a hárman Gerhardt barátnői, mi több, menyasszonyai voltunk. Aztán úgy alakult, hogy egyikünk se ment hozzá, hanem valaki máshoz. De ezektől a férfiaktól előbb-utóbb elváltunk. És szép lassan visszatértünk hozzá, ám Gerhardt komolyan már semelyikünkkel sem állt szóba. Ahhoz talán túl mély sebeket kapott tőlünk. Néha összejárunk, és ha van merszünk, meghívjuk őt is. Aztán vagy eljön, vagy nem. Ha nincs itt, mesélünk róla, mint egy régi emlékről. A volt férjeink szinte sohase kerülnek szóba. Ismerjük őt minden hibájával és gyengéjével, hiszen, ha igaz, ezek miatt nem mentünk hozzá. De mégis, a lelkünk Gerhardté. Hogy az ő lelke kié, azt inkább ne kérdezd.

János szívesen hallott volna még Weingruber úr misztikus kilétéről, de ekkor hátulról egy kar fonódott a nyaka köré. Tömény szivarfüst érkezett mellékletként, amitől köhögnie kellett. De a következő pillanatban kicsit kóválygó fejjel azt érezte, hogy táncol, forog vele a szoba, a bagószagon valami nehéz és nagyon erotikus illat tör feléje, beburkolja, és szorosan tartja. Nem tudta, a lába milyen hatalmasnak engedelmeskedik, mikor még mindig a parkettán lépked ide-oda, ügyelvén a rafináltan elhelyezett gyertyákra. De ez a lángolás nagyon is távol állt tőle, inkább egy hideg gondolat kezdett kúszni a fejéből a szíve felé. És közben hagyta, hogy egy erős kar szorítsa, vezesse.

Behunyta a szemét.

A régimódi üzenetrögzítő piros lámpácskája villogott. János alsónadrágban állt a nyitott ablak és nyitott ajtó keltette huzatban. Odakint beborult, kellemes langyos levegő járt-kelt a szobában és a folyosón, mintha egy óriási hajszárító áramában állna.

Lenyomta a lejártszögombot. Recsegést, sűgást hallott először. Aztán vékony, jajveszékelő hangot.

– Fiam, fiam! Hát mi van veled? Gyere, ha tudsz, siess! Apád, lehet, a végét járja. Nem hajlandó sehová sem bevitetni magát. Amilyen csökönyös vénember. Téged hív. Csakis tégedet. Most talán megbocsátana...

János elpöccintette a falnak támasztott papírt, amit két napja írt Weingruber úrnak. Közel hajolva szemlélte meg a bajszos, simlédersapkás embert. De most is csak egy szigorú, már-már mogorva arcot látott, a bajusz fekete, tömött foltjával az arc közepén. A bicikli vázán ülő kigyerek hasán egy hátulról előrenyúló kezét vett észre. A kisujjon köves gyűrű apró pöttye. Pontosan el tudta képzelni a szigorú atyai kezét.

Egy pillanatra kísértést érzett, hogy azonnal mindent összepakoljon, és gyorsan hazautazzon, még mielőtt nyakig belekeveredik ebbe az egyre bogyózódó históriába. De azonnal maga előtt látta azokat az arckokat és helyiségeket, akik és amik elől oly vágyón menekült ide az évtizedes mellőzöttség és megaláztatás terhével a szívében, és a következő pillanatban már Monica telefonszáma után kutatott.

– Mit akarsz tenni? – kérdezte a nő.

– Meglátogatom őket, hátha...

– ...tudnak valamit? Erre ne számíts. Azok az emberek csináltak hülyét belőle. Már elnézést, hogy nem köntörfalazok. Az apja, ez a jóságos evangélikus egyházi, kántor...

Á, úgyse lehet ezt két szóban elmondani. Gonoszul hangzik, de épp ideje, hogy megterjjen a teremtőjéhez az öreg Weingruber.

– A fiát akarja látni.

– És? Mi is őt akarjuk látni, mégse jön. Egyébként azt csinálsz, amit akarsz.

– Hol laknak? – kérdezte János félve.

– Hol, hol! Hát Lájötenben. – Érezte, hogy Monica mindjárt lecsapja a kagylót: hát csak ezért hívta ez a gazember... Hadarni kezdett:

– Az íróasztalnál van egy fénykép, egy férfi és kislány a biciklivel – mondta János.

– Rémlik, mintha láttam volna azt a képet. Azt állította, hogy az a barátja és annak az apja. Ez a gyerek később vízbe fulladt. Gerhardt utánavetette magát a bányatóba, még el is kapta a csuklóját, de kicsúszott a keze közül.

Jánosnak eszébe villant az a késő nyári délután, mikor őt mentették ki a Duna-holtágból. Nincs fényképe a megmentőjéről, pedig akkoriban sülve-főve együtt voltak.

– És veled mi van? – szólt bele a kagylóba Monica. – Mikor látlak? Ugye meglátogatsz?

– Nem ígérhetek semmit – rebegte zavarodottan. – Hirtelen annyi dolgom lett.

– Jó munkát – ennyi volt a rövid válasz.

János térképkeresés címén valóságos házkutatást tartott Weingruber úr bútorában. Lelt többek között néhány ócska, agyonszívott pipát puskaporral száradt dohánnal. Egy másik fiókban egész ördöglakat-gyűjteményre bukkant és egy bűvös kockára. Valaha bajnoka volt a kocka bármely helyzetből való villámgyors rendezésének, de most szomorúan kellett tapasztalnia, hogy se a kombinációkra nem emlékszik, miként kell az utolsó lyukba beforgatni a kellő zöld vagy sárga négyzetkét, se a kockát nem lehetett megmozdítani, réges-rég berozsdált; úgy látszik, Weingruber úr sem élt azzal az önámítással, hogy helyre tudja rakni a dolgokat.

Egy fotópapír-kartondobozból újságból kinyírt szexképek kerültek elő, de most nem tanulmányozta végig e szintén nem érdektelen archív dokumentumokat, mert egy kósza pillantást vetett a mosdót elválasztó szekrény hátuljára, és el kellett mosolyodnia: a durva furnérlemez palástolandó az ország térképe feszült ott rozsdás rajzszögek segítségével, kifakultan, rongyos szegéllyel.

Igaz, e térkép eléggé magasan volt, és ahhoz, hogy a valószínűleg bolhabetűkkel nyomtatott Lájöntent (arra gondolt, még sose hallott ilyen idétlen helységnevet, hacsak az otthoni Csámpát nem állítja vele versenybe, noha kétségtelen, idétlen bája sokat jelentett az utóbbi javára) fellelje rajta, újabb rendezkedésbe kellett kezdenie. A szekrény melletti dögnehéz könyvespolcot centiméterenként odébb vonszolta, de hiába vigyázott, valahonnan lepottyant egy doboz, amiből kismillió tengeri csiga és kagyló spriccellt szét a szobában. János a hangos káromkodás után azonban megbocsátott Weingruber úrnak, hiszen önmagán keresztül ismerte a tenger nélküli országok szépeiket, akik kilószám hurcolják haza a tenger, az ősi, nagy víz, az élet cseppfolyós lelkéből rabolt emlékeket, amikből hosszú évek után is finom homok szítál, a homok, amin emlékek hevernek, és süttetik magukat az örök nappal. A szekrény és a polc között képzett szűk helyre épp befért a guruló fotel, jól beszorítva, hogy amikor rajta áll, nehogy kiszaladjon alóla.

Felmagasodott, mint valami cirkuszi mutatvány hőse, de a következő pillanatban már a valahai földrajzórán látta magát, amint a nagy Szovjetunió térképe előtt ácsingózik a teleszkópos mutatópálcával, ami Hangyál Károly tanár úr farmotoros Zastavá-

jának antennája volt, és lila gőze sincs afelől, hogy merre, vajon az Urálon innen vagy túl esnek a legnagyobb vasércmezők, és hogy Karaganda városa miért is oly fontos saját kis kamaszvilága további menetében. Lájöten is csöndesen, a felette elrepülő évszázadokba való beletörődéssel húzódott meg a térképen, mint ami nincs is, legalábbis észrevehetetlenül van. Jánosnak ez a létállapot sokszor szimpatikusnak tűnt már élete során, sőt maga is vágyott rá (minden mellőzöttséggel és megaláztatással együtt), de most örült volna, ha Lájöten neve a szemébe villan vörös fénnel, mint egy éjszakai lokál neonreklámja.

Ehelyett a telefon csörgött megint.

Egy pillanatra Weingruber úrra gondolt, aki miatt minden történik, s hirtelen szomorúan konstata: hát előkerült. Am a vonal végén női hang jelentkezett.

– Columbo?

– Tessék?

– Elég, ha azt mondom, a szivarozó nő vagyok? Fogadjunk, hogy nem emlékszel a nevemre.

– Ez igaz, pedig még táncoltunk is, ugyebár...

– Egy tánc? Ugyan, nem jelent az semmit. Majd ha... – itt a nő elhallgatott. – Halom, készülsz Lájötenbe. Mindent tudok ám!

– Még nem találtam meg a térképen, sajnós.

Kacagás volt a válasz.

– Majd én megmutatom.

– Az jó lesz.

– A helyszínen. Eljövök veled. Nem baj?

– Mindent az ügyért.

– Nekem hajdanán sokat segített Gerhardt apja. Monica csak vén izének titulálja. Ő ma is szívből utálja, pedig nem is tudom, beszéltek-e valaha. Engem az öreg Weingruber, érthetetlen, hogy miképp, de lebeszél a színésznőségről. És ezzel, bár ezt tiszta ésszel akkor még nem sejthettem, nagy jót tett velem. Elmesélem, ha érdekel.

– Útközben?

– Persze. Hamarosan indulhatunk. Várj meg, befejezem a hajszárítást, átsétálok, és felcsöngetek.

János végignézett a szétdúlt szobán, de egy csepp kedve sem volt rendet rakni. Mi lesz, ha Weingruber akkor tér haza, mikor ő távol lesz? Írjon újabb levelet, „Kedves Barátom, elmentünk téged keresni, épp szülőfaludban bolyongunk exmenyasszonyoddal (akinek se a nevét nem tudom, se azt, pontosan hányadik volt a sorban, csak hogy szivarozik). Minden jót, tarts ki, míg visszajövünk a hírrel, hogy nem találtunk sehol.”

Mulatott magán. Nem írt egy sort se, de a könyvespolcot mégiscsak visszaráncigálta a helyére, miközben emlékből való csigák és kagylók recsegték a talpa alatt. A táskájából hányinger elleni tablettát bányászott elő, úgy érezte, felettébb kacskaringós és épp ezért émelyítő útnak néz elébe. Kamaszkorában kinötte a hányást, most mégis óvatoskodott. Ahogy egy pillanat alatt utánagondolt, a kaland, az ismeretlen terep izgatta fel, attól lódult meg a gyomra, mint annak idején is, mikor még ismeretlen volt az élet, és minden pillanatban azt hitte, most valami különös fog történni vele.

Csöngettek.

János ajtót nyitott, de legnagyobb megrökönyödésére nem a szivaros nő állt előtte, hanem – amit ugyancsak rég látott – egy hajhálós öregasszony lila kiskosztümben, hajtókéjén brosként szolgáló gyanús, kavicszerű szürke kővel.

– Adjon isten – mondta szúrósan János szeme közé nézve, majd a nyomaték kedvéért feltette a szemüvegét. – Ha szólna Weingruber úrnak, hogy beszédem van vele.

– Szólnék én – felelte –, de nincs itthon.

– Úgy? – kérdezte a nő nem túl nagy meggyőződéssel a hangjában.

– Úgy – szögezte le János.

– Akkor hát mikor tér haza? – jött a következő cseles kérdés.

– Ez az, amit magam sem tudok.

– Sejtettem. – Az asszony egy pillanatra elgondolkodott. – Ön, talán nem tolakodás, ha érdeklődöm, a vendége?

– Ön, ha nem veszi tolakodásnak, a...

– A házfelügyelő, természetesen. Ugye, nem volt bezárva az ajtaja?

– Nem... Csak nem képzeli? – képedt el János.

– Weingruber úr mondta meg önnek a kapuzár kódját, gondolom.

– Igen.

– Akkor nem betörő. Csak vicceltem – mondta a nő, de véletlenül sem húzta el a száját.

– Ha Weingruber úr megjön...

– Ha megjön.

– Mért ne jönne meg, már elnézést?

– Nem szokott eltűnni. Nem az a fajta. Nem fizetni szokott. De eltűnni soha.

– Ki mondta, hogy eltűnt? – köszörülte János a torkát.

– Ön meddig óhajt maradni?

– Meddig is? Szeretnék vele találkozni, ugyebár.

– Szóval még várja? Kitaróan?

– Ha nincs ellene kifogása.

– Ez a maguk, illetve a maga dolga. Eddig nem érkezett panasz a viselkedésére.

– Panasz? – meresztette a szemét.

– Mondom, nem érkezett. Nekem csak ez számít. Meg hogy fizessenek. Weingruber vagy maga, mindegy. – Azzal János kezébe nyomott egy csekket, aminek a tanúsága szerint Weingruber úr immáron háromhavi lakbérrel és közüzemi díjjal tartozik. Az összeg János otthoni félévi fizetését kitette. Azt hitte, nem lesz dolga azzal az átkozott pénzzel néhány boldog nap erejéig. Nem jut eszébe, hogy semmire sem vitte, hogy voltaképp pőrén áll, ahogy a világra jött.

– Átadom neki – felelte végül. Már csukta volna be az ajtót a házfelügyelő orra előtt, mikor megszólalt a kaputelefon éles berregéssel.

– Jött valaki – mondta a nő, és visszahelyezte a szemüveget az orrára, amit épp elrakott volna.

– Hozzám – nyögte János.

– Magához. Értem.

– Elmegyek, indulnom kell – mondta, és a háta mögül felmarkolta a slusszkulcsot meg a tárcáját. Behúzta maga mögött az ajtót. A házfelügyelő egy lépést sem tett hátra, úgy kellett az orra előtt elkúsznia. Mikor a lépcsőkorlát meleg fáját már a tenyerében érezte, felszabadultabban mondott búcsút, miközben a kövezeten elnyúló hosszú napcsíkot követte a szemével, ahogy felmászott a falra.

– Szép házban teljesít szolgálatot. Szinte irigylem érte.

– A vizontlátásra – szakította félbe az asszony, még mindig moccanatlanul.

– Örültem, hogy találkoztunk. Bizonyára nem utoljára volt szerencsém – János egy

kicsit meghajtotta magát, de a következő mozdulattal már a korlátba kapaszkodó keze lendítette is lefelé. Ezer éve nem nyargalt így a lépcsőn, mint iskolás korában, szökelleve, trappolva.

A mázsás kaput teljes erőből kilökte kilépett, és a magas lépcsőről jóformán a járdán várakozó szivarozó lány nyakába zuhant.

Mikor már túljutottak a városból kivezető autópályák szövevényén, és a főútról is letertek Lájjoten irányába – mindösszesen negyven kilométerről volt szó –, János összezdte minden bátorságát, és megkérdezte:

- Szerinted tényleg történhetett valami Weingruber úrral?
- Bolondok között dolgozik. Az ilyen előbb-utóbb mind megbolondul.
- Nem igazságügyi orvos szakértő? – kiáltott fel János.
- Istenem, hát neked azt mondta? Vidéki bolondokházákba jár ki vizsgálatokra, utolsó lóti-futi szegény. Lehet, hogy ezért is tartottunk tőle mind a hárman, mi lányok. Az efféle bamba, csupa lélek férfiak egy idő után nem tudnak igazán vonzók lenni.
- Érthetetlen. Azt hittem, kollégák vagyunk ebben a sanyarú sorsban.
- A sanyarú sors sajnos stimmel.
- Mégis fellázadt az apja ellen, ha jól értettem?

– Az más térsza. És sokkal korábban volt. Különös história. Már amennyit tudok beöle. Én voltam ugyanis az első menyasszony, nem Monica. Annyi bizonyos, hogy Gerhardtnak se az énekhez, se a zenéhez semmi tehetsége nincs. De az apja, aki kántor és fő-fő egyházi, képtelen volt ezt belátni. Nyüstölte, pokollá tette a gyerekkorát. Furulyáznia és harmóniumoznia kellett. Az anyja kis penészvirág, látástól vakulásig gürcölt, egy mukkot sem mert szólni, csak titokban kényeztette a kicsike fiát, tömte édességgel, attól lett olyan szegényem, mint egy kis bálna. Az érettségi után tört ki a cirkusz. Ahogy Gerhardt nekem elmesélte, egy éjszaka szabályszerűen álmot látott, mint a bibliai próféták. „Mondd meg neki, mit akarsz, ez a te életed, nem az övé!”, ezt harsogta a fülébe egy hang, miközben valami felhőkarcoló legmagasabb ablakából nézegetett lefelé a lángoló pusztára. És megmondta. Az apja meg másnap, mikor ő már nem volt otthon, infarktust kapott. Persze felépült, és ott folytatott mindent, ahol abahagyta, de Gerhardttal nem törődött többé. Megátkozta vagy kitagadta, majdnem mindegy. Mikor összejöttünk, én vettem rá, hogy ez így nem mehet tovább, haza kell mennie, beszélnie az öregével, kinek jó ez, hogy apa és fia nem is szólnak egymáshoz, Isten ellen való vétek. Na, egy téli nap, csípős decemberi időben, még karácsony előtt, hátha a Megváltó-várás a vén egyháziak is meglágyítja a szívét, betoppantunk Lájjotenbe. Az anyja némán sírt. Az apja bent ült az előszobában egy magas sámlin, cipőt suvikszolt, mert azt az asszony, ugyebár, nem tudja rendesen elvégezni. Ott álltunk, mint szigorú bírának előtt. Felnézett, majd húzogatta tovább a kezét a bakancson. Eltelt legalább két perc így. Hosszabbnak tűnt, mint a második világháború. Egyszer csak azt mondja: „Az az ember menjen ki innét!” Így. Megfogtam Gerhardt kezét, ami hidegebb volt, mint kint a jégcsapok, de kirántotta magát, és kiszaladt. Nekem se kellett több. Elkezdtem kiabálni, hogy mit képzelsz, tán ő az atyáuristen, szeretetlen, emberkínzó gazember. A végére már berekedtem. Semmi. Vonogatta a kezét a fényes fekete bőrön, mint akinek ez az élete értelme. Nem vagyok az a fajta, de már nekem is sírnom kellett. Lezöttyentem a faragott padra. „Úgy van, üljön csak le, kislány”, ennyit bírt mondani. Ám idővel lerakta a cipőt, és elkezdett beszélni hozzám. Megkérdezte, sejtettem-e, hogy neki volt egy álma? Hogy kis Mozart lesz a fiából, és mint az öreg Leopold, felfedezi, tanítgatja, csodálja kibomló tehetségét? Aztán tovább kérdegetett.

Hogy szeretem-e a fiát? Mit szeretek benne? A javát akarom-e? Én mivel foglalatostokodom? És így tovább. Nem tudom, mi történt velem akkor. Sose gyóntam, a látszat ellenére soha nem voltam az a spontán kitarulkozó típus, de ez a rafinált öreg, aki a fiával nem jutott semmire, teljesen leszedett a lábamról. Miért? Talán mert apa nélkül nőtem fel? Még rettegni is jobb lett volna egy apától, mint csak vágyini utána? Mondom, attól is eltántorított, hogy színésznő legyek. Nem mások szavával, hanem a sajátunkkal kell örömet szerezni, ezt állította, épp ő, és ez ott akkor a szívemig hatolt. Délelőtt tizenegyedtől sötétedés utánig beszélgettünk. Mint két meghitt, jó barát. Senki ránk nem nyitotta az ajtót. Gerhardt és az anyja csak várt. Nem ebédeltek, nem vacsoráztak. Mint később megtudtam, a nyári konyhában húzták meg magukat, kukoricacsővel befűtöttek. Egész nap egy szót sem szóltak egymáshoz. Pedig nem voltak haragban.

A lány elhallgatott, táskájából elővett – ezúttal – egy cigarettát, és miután kétujjnyira letekerte az ablakot, rágyújtott, majd kifelé nézett, fújta a füstöt.

– És? Mire jutottatok? – kérdezte kis idő után János bátortalanul.

– Jutottunk... Tudat alatt végig tartottam tőle, hogy a végén az öreg olyasvalamit kér majd tőlem, amit nem teljesíthetek. Akár Gerhardtnak, akár neki. De nem. Azonban tisztán emlékszem az utolsó mondatára, olyan szentenciaszerű volt, pedig úgy mondta, hogy eközben megint a cipővel babrált. „Az életben néha úgy tűnik, hogy az ember az erősebb, pedig ilyenkor is csak az Isten az erősebb.” Hazaúton Gerhardt szinte nem is kérdezett semmit. Csak hogy nem vagyok-e éhes meg ilyesmi. Élünk tovább, teltek a hideg napok. A harmadik vagy a negyedik héten tűnt fel neki, már az új évben, hogy nem járok próbákra az amatőrszínpadra. Akkor teljesen kiborult, hogy az ő apja mindenkinek fenekestül felforgatja az életét, senkit és semmit nem tisztel. Isten neki – mármint Gerhardtnak – túl sok, jobban örülne, ha atyuskája kevesebbel is beérte volna, például vele. A többit sejteted. Hamarosan szakítottunk, még húsvét előtt, nem jött szóba semmilyen feltámadás. Tudtommal Monica és Loli is járt vele egy-egy alkalommal Lájötenben. Érdekes, sose került szóba, hogy beszéltek-e az öreggel, és ha igen, vajon miről. Az biztos, hogy a jelek szerint a helyzet nem javult egy szemernyit sem.

Lájötenbe megérkezni felért egy időutazással. Semmiben nem hasonlított az itteni takaros, sok esetben puccos kis falvakhoz, inkább az otthoni szegény településekhez, ahol utoljára a méltóságos gróf úr jóvoltából történtek fejlesztések, még a háború előtt. Az utca tele kátyúval, kidőlt-bedőlt kerítések, egyedül a templom kupolája szikrázik messze a lassan lebukó nap fényében.

– Oda megyünk – mutatott előre a szivaros nő egy leginkább régi udvarházra hasonlító hosszú, sárga vakolatot pergető épületre.

A kapu nyitva volt, az udvaron kecskék legelésztek. A hangos köszönésre a hátsó traktusból neszezés hallatszott, majd valahonnan előlépett egy asszony. Illetve... János hátrahőkölt, mert Weingruber úr anyja törpe volt, nem lehetett magasabb százharminc centiméternél. Szemével a szivaros nő felé vágott, aki értette, mit akar mondani. Sután felvonta a bal vállát, mintegy bocsánatot kérve, amiért erről elfeledkezett a nagy mesélésben.

– Tessék, aranyoskáim – jött közelebb az aprócska néni, pici, furcsa kezét maszatos kék mintás kötényébe törölgetve. János nem tudott nem arra gondolni, lám, ezekkel az idétlen kezecskékkel szerette, dédelgette az ő Gerhardtját.

– Nem tetszik megismerni, ugye? – kezdte a szivaros hölgy, és a néni a fejét ingatta.

– Nem tudom, ki vagy, ne haragudjál meg érette.

János jobbnak látta a tárgyra térni, mielőtt a lányban felülkerekednek a múltból szivárgó érzelmek.

– Tetszik tudni, a fia miatt vagyunk itt...

– Ó, istenem, hát mit csinált már megint az a haszontalan! Gerdi, Gerdi, apád pedig hogy vár!

– Csinált valamit, illetve, nem tudjuk, mit – szötte tovább a szót János. – A helyzet az, hogy Weingruber úr...

– Gerhardt eltűnt, Rosa néni, senki sem tudja, hol van – szakította félbe a szivaros nő. – Maga, maguk sem tudnak semmit felőle?

– Mi? – és az apró öregasszony hangja egyszerre keserves és mérges lett. – Ugyan mit tudunk mi! – Megfordult a sarkán, mint egy manó, és sietve indult visszafelé. – Semmit, soha, semmit se tudunk, ahogy tudni kellene.

Már majdnem eltűnt ott, ahonnan előbújt, mikor a szivaros nő tett egy lépést előre, tán hogy úgy jobban lehessen hallani a hangját.

– Franz bácsi hogy van?

Az apró lábak megálltak a nagy sietésben. Weingruber úr anyja visszafordult. Arca ráncos volt és szeplős. Eltorzult, amikor megszólalt.

– Akármi is történt, szerette a fiát. Csak őt szerette. Sokszor már azt gondolom, pusztán azért él még most is, mert várja, hogy megbocsáthasson neki. De most meg fog halni. A fia eltűnt, nincs, akinek megbocsásson, meghal.

– Beköszönnek az öregúrhoz – mondta a szivaros nő. János önkéntelenül is az órájára sandított.

Ám mielőtt az asszony válaszolhatott volna, az udvar végi bokrok közül egyszerre egy kutya ugrott elő. Először Jánosnak rontott, de csak a fogát vicsorította rá. A következő pillanatban viszont a szivaros lányra ugrott. A karjánál fogva elrántotta, lebuhtak a gázos földre. A lány sikított, Weingruber úr anyja pedig egy vastkos husángot kapott fel, azzal futott, hogy eldöngesse a kutyáját.

– Pick, бүдös disznó, nem takarodsz innét! – sipította vékony hangon, és rövid karjával, ahogy csak bírta, zuhogtatta az ütésekkel a kutyára, aki kettőt-hármat ugatott, és visszanyargalt a bokrok közé.

A szivaros lány némán zokogott. Karján cafatokban lógott a blúz, folyt a vére. János igyekezett felsegíteni, miközben Weingruber úr anyja egyfolytában a kutyát szidta.

– Víz, kötszert hozzon, de gyorsan! – szólt rá. A lányt felültette a tornáclépcsőre.

– Vigyél el innen, Columbo, könyörgök – hüppögött a szivaros lány, bágyadtan lógatva vérző karját. – Tetanuszt kell kapnom. Itt biztos nincs orvos. Induljunk azonnal. Hagyjuk a fenébe a vén boszorkát.

A lány az oszlopba kapaszkodva felállt.

– És az öreg? – kérdezte János.

– Hallottad. A végét járja. Nincs mit tenni. Lehet, hogy Gerhardt is meghalt, ki tudja...

– Weingruber úr? Komolyan gondolod? – János most keseredett el először igazán.

– Vigyázzunk, nehogy mi is meghaljunk – felelte a lány nyöszörgő hangon, minden pátosz nélkül. – Vigyél azonnal a kórházba!

Kitámolyogtak az autóhoz. János már beindította a motort, mikor meghallották Weingruber úr törpe anyjának a sikítását.

– Ne menjenek el! Hová, háová, háová indulnak! – már majdnem odaért az autóhoz.

– Indulj, mire vársz! – adta ki a parancsot a lány.

János még egyszer balra nézett, ahol szinte az ablakhoz szorította az arcát az öreg-

asszony, alig érte fel. Beletaposott a gázba, mégis szinte biztos volt benne, hogy az utolsó szó, amit a szájáról leolvasott, az volt, hogy „meghalt”.

Olyan erős borzongás futott végig rajta, hogy csak ügyvel-bajjal volt képes az úton tartani az autót.

A nap már nem látszott a nyugati égbolton, csupán egy vékony, éles, rózsaszín csík, mintha egy valaha ütött mély seb most akarna végre összeformni.

Ült a lakásban, és várt.

Illetve dehogyan. Rendet rakott. Vagyis... rendezkedett. Bizonyos dolgokat visszarakott oda, ahol találta őket, miközben új és új jelek kerültek elő. Egy valahai pipadohányos doboz telis-tele kulcsokkal. Söralátétek. Borítékról levagdosott, de le nem áztatott, pecsét nélküli bélyegek.

Aztán Weingruber úr naplója vörös bársonyban. Egészen véletlenül emelte le a polcra, mellényült, eredetileg egy hospiszszolgálatról szóló tanulmánykötetbe szeretett volna belekukkantani. Jobbra dőlő, hosszú betűk, mint a kódex lapjai. Egyetlen bejegyzés, ami egy pillanat alatt a szemébe ugrott, nem tudta nem elolvasni. 1972. március 7-éről: „Szörnyű, hogy még csak gyerek vagyok, és még annyi rémes évet kell élnem.” János becsukta a vaskos könyvet, és úgy tette a helyére, hogy csak akkor, csakis akkor olvassa végig, ha már senkinek a titkait nem sérti vele. Kicsit attól is tartott, hogy Weingruber úr panaszában a kelleténél jobban magára ismer.

Rég vissza kellett volna térnie otthonába. Néha lehunyt szemmel arra gondolt, lám, immáron ő is eltűnt. Akiknek az arcától rettegett, ellebegtek, kivehetetlenek a vonásaik, mint a hold képe az égen. E messzeségből hiába keresik, senki nem tud róla semmit. Kezd értelme lenni az életének: rejtéllyé válik egyesek szemében. Talán még irigylik is.

Attól egy kicsit félt, hogy Weingruber úr néhai menyasszonyai továbbra is zaklatni fogják, de a szivaros nővel történt balul sikerült kaland óta nyugta volt. A munkahelyéről – legalábbis az üzenetrögzítőről János úgy értette – egyszer érdeklődtek Weingruber úr után, de a recsegő női hangot nem sietett visszahívni. Elvégre nem titkárnak szegődött. Ha szigorúan veszi, mégiscsak vendég, még ha felszólították is, hogy érezze magát otthon, amit máskülönben maradéktalanul teljesít is. Weingruber úr holmijait kezdte hordani, mert az övé elkoszolódott, és fogalma sem volt, hol tudna mosatni. A szekrény aljában túrt, ahol a zoknik laktak, amikor újabb kiszolgált pipásdobozra lelt. Troost, hirdette az ismerős, piros betűs felirat, az ábra egy kalodába vert hollandust ábrázolt, akinek sanyarú sorsában különös élvezetet jelentett, hogy egy arra sétáló dagadt jóember megvendégelte, és beleszívhatott egyet a pipájába.

A doboz tele volt préselve ötezres bankjegyekkel.

János kitarakozva, nyitott ablaknál aludt. Szeretett volna fázni, de egyfolytában izdadt. Tudta, hogy lassan bejelentést kellene tennie a rendőrségen Weingruber úr eltűnésének ügyében, mert biztos volt benne, hogy azt se Monica, se Loli, se a szivaros nő nem tette meg, hiszen számukra Weingruber úr emléktárgy volt, aki már nem képes eltűnni az életükből.

Másnap lebattyogott a házmasterhez az első emeletre. Tehát ez az a híres Fam. Oelau.

– Nem ismerem a járást, visszahoztam a csekket a pénzzel együtt, ha megkérem, elintézi? – kérdezte ártatlanul az ajtót nyitó hajhálás öregasszony legnagyobb megdöbbenésére. – És legyen szabad jeleznem, hogy kiegészítettem további két hónapi bérrel.

– Szóval maga az új Weingruber – mérte végig az asszonyság, és ciccentett egyet a szájjával, amint kikapta a kezéből a papírt és a bankókat.

– Dehogynis – vonta meg a vállát szerényen. – Csak nincs hol mosnom, tetszik tudni. Különben se a ruha teszi az embert, ugyebár.

– Két sarokkal lejjebb van egy mosoda, ha nem vette volna észre. Én nem vállalom mosást, mit képzelsz! – dörögte Oelau asszonyság, és egy erélyes mozdulattal rácsukta az orrára az ajtót.

Ahogy ballagott a langy estében a degeszre tömött szennyesszatyorral, valaki mellé lépett, és szinte suttogó, síri hangon szólította meg.

– Vigyázz, kész, tűz!

– Cimbora, neked mindig – nyúlt a zsebébe János az öngyújtóért.

– Nézd csak, még mindig itt kóborolsz? – kérdezte a férfi, miután rágyújtott.

– Ahogy te mondtad, emlékszel, mint gólyaszar a levegőben.

– Így bizony, barátom. Látom, te is megtanultad, miről is szól ez a történet. Mit cipelsz?

– Amiről ez a történet szól. Viszem kimosni a szennyest.

– Értem, aranyapám. De ha nem veszed zokon, nem kísérlek el. Megyek, meg kell találnom valakit, mert nagy baj lesz, ha nem tudok vele beszélni. Nagyon nagy baj.

János lehajolt a szatyorért, és csak egy távolról parázsló cigarettavéget látott, mikor felnézett.

Hirtelen nagyon sötét lett.

Kicsi Sándor András

A FÉREG SZEMANTIKÁJÁRÓL

Brent Berlin a következő, öt- vagy hatszintű, felülről lefelé egyre kevésbé átfogó hierarchiát javasolta az etnobiológiai kategóriákra: (1) egyedülálló kezdő (*unique beginner*) (*növény, állat*); (2) életforma (*life-form*) (*fa, bokor, madár, hal* stb.); (3) köztes (*intermediate* vagy *midlevel*) (például *lombos fa, tűlevelű fa*); (4) nem (*genus, generic*) (például *bükkfa, fűzfa*); (5) faj (*species, specific*) (például *Fragaria vesca* vagy *erdei szamóca* vagy Kalotaszegen szórványosan *leányeper*, *Fragaria viridis* vagy *csatlogó szamóca* vagy Kalotaszegen szórványosan *fűeper*); (6) változat (*variety, varietal*) (például a *dió* – *Juglans regia* – változatai Kalotaszegen *borkándi, fás, köves* stb.) (Berlin 1992: 16, 23, Brown 1984: 4–5, Lakoff 1987: 33; közülük a köztes kategória tűnik legkevésbé jelentősnek; a kalotaszegi példák forrása Péntek & Szabó 1985).

Az alapszintet (*basic-level*) a nem (*genus, folk-generic level*) képviseli, ez a legkitüntetettebb az osztályozásban, mivel az emberek általában ezt a leghajlamosabbak megnevezni, erre leginkább hajlamosak emlékezni, a nyelvekben erre a szintre vannak a legegyszerűbb nevek, e szintű kategóriáknak van a legnagyobb kulturális jelentőségük, ezeket észleljük egészként, egyetlen Gestaltként (Lakoff 1987: 37, Berlin 1992). Brent Berlin, Eugene Hunn és munkatársaik a mexikói maja tzelalok növény- és állatneveit áttanulmányozva arra az eredményre jutottak, „*hogyan alapszinten a növényekre és álla-*